VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Vastine

7.11.2024

VN/18606/2024
VN/18606/2024-OKM-38

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastine sivistysvaliokunnalle HE 163/2024 vp koskien

Opetus- ja kulttuuriministeriö (jälj. ministeriö) toimittaa kirjallisen vastineensa eduskunnan sivistysvaliokunnassa 6.11.2024 esiin nousseeseen kysymykseen: paljonko maksaisi, jos valtion koulut otettaisiin mukaan HE 163/2024 vp mukaiseen uudistukseen?

Valtion koulut ovat perusopetuslain (628/1998) 8 §:n tai Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain (1463/2007) 2 ja 5 §:n mukaisen järjestämisluvan omaavia toimijoita. Valtion kouluja ovat tällä hetkellä Helsingin eurooppalainen koulu, Valteri-koulu (1 oppilaitos, jolla 6 toimipistettä), valtion koulukodit (5 oppilaitosta), Helsingin ranskalais-suomalainen koulu sekä Suomalais-venäläinen koulu.

Valtion koulujen rahoituksesta

Valtion kouluja rahoitetaan momentilta 29.10.01 ja sen tarkempaa jakautumista hallinnoi Opetushallitus. Koko momentin määrärahataso varsinaisessa talousarviossa 2024 on ollut noin 42 miljoonaa euroa. Edellä kuvattu määräraha sisältää rahoituksen myös Eurooppa-kouluille ja Helsingin eurooppalaiselle koululle, joissa ei sovelleta lainkaan perusopetuslakia.

Ministeriön näkemyksen mukaan HE 163/2024 vp mukaista uudistusta ei voida kohdistaa Eurooppa-kouluille ja Helsingin eurooppalaiselle koululle, koska ne eivät sovella perusopetuslakia. Lisäksi Eurooppa-koulut eivät myöskään saa kotikuntakorvausta.

Valtion kouluihin kuuluvan Valteri-koulun tehtävänä on järjestämisluvan (OKM 1/530/2015) mukaan järjestää opetusta sekä perusopetuslain 39 §:n mukaisia kehittämis-, ohjaus- ja tukitehtäviä. Valtion koulukoteihin osoitetaan puolestaan lastensuojelun piirissä olevia oppilaita. Mainittujen toimijoiden rahoitus on edellä mainitun momentin sisällä mitoitettu niille kuuluvien tehtävien mukaiseksi. Vuoden 2024 talousarviossa Valteri-koululle on osoitettu yli puolet valtion koulujen momentin varoista, noin 28 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 toisen lisätalousarvion yhteydessä on lisäksi päätetty 5,7 miljoonan euron siirrosta Valteri-koulun toiminnan turvaamiseksi.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Valtioneuvosto PL 23 00023 Valtioneuvosto	 Snellmaninkatu 1 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		

Lisäksi tuodaan esiin, että Valteri-koulun palvelujen maksullisuudesta säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa eräiden valtion oppilaitosten maksullisista suoritteista vuosina 2022–2025. Asetuksen mukaan Valteri-koulu voi periä antamistaan, erityisopetuksen tukitehtäviin liittyvistä, palveluista opetuksen järjestäjiltä maksun, joka vastaa 30 prosenttia omakustannusarvon mukaisesta maksusta. Lisäksi asetuksessa luetellaan erikseen palvelut, jotka Valteri-koulu saa hinnoitella liiketaloudellisin perustein.

Ministeriön näkemyksen mukaan jo toimitettuja pykäläluonnoksia ei ole tarpeen muuttaa, sillä niissä on huomioitu, että 20 c, 20 h ja 20 i §:n mukaisia toimia tulee järjestää, mikäli näin on järjestämisluvassa määrätty. Valteri-koulu ja Valtion koulukodit järjestävät jo nykyisin perusopetuslain mukaista tukea yhtä laajasti ja jopa laajemmin kuin kunnat. HE 163/2024 vp:n mukaisen uudistuksen ei näin ollen arvioida nostavan mainituissa kouluissa olevien oppilaiden tai niiden saaman tuen määrää eli esitys ei tältä osin aiheuta myöskään lisärahoituksen tarvetta.

Samalta momentilta rahoitetaan myös valtion kielikoulut, joita ovat Helsingin ranskalais-suomalainen koulu sekä Suomalais-venäläinen koulu. Valtion kielikouluille ohjataan momentilta rahoitusta noin 6,9 miljoonaa euroa vuonna 2024. Ministeriön tietojen mukaan nämä koulut käyttävät niin sanottuja soveltuvuuskokeita eikä niissä ole Tilastopalvelu Vipusen mukaan lainkaan erityisen tuen oppilaita.

Mikäli kahdelle valtion kielikoululle esitetään kotikuntakorvauksen nostoa 100 %:n, pitäisi näille kouluille osoittaa yhteensä noin 700 000 euroa lisää pysyvää rahoitusta vuosittain uuden tehtävän hoitamiseksi (vuoden 2025 osalta noin 292 000 euroa). Esitykseen ei ole varattu mainittua lisärahoitusta. Ministeriö ei myöskään pidä tällaista muutosta tarkoituksenmukaisena.

Muutoksen toteuttamisesta

Mikäli sivistysvaliokunta haluaisi muuttaa esitystä siten, että kaikilla perusopetuslain 8 §:n mukaisilla toimijoilla olisi lakisääteinen velvoite järjestää oppilaskohtaisia tukitoimia, olisi tämä mahdollista toteuttaa teknisesti melko helposti siten, että toimitetuista pykäläluonnoksista poistettaisiin perusopetuslain 8 §:n mukaisia toimijoita koskevat poikkeukset sekä perusopetuslain että peruspalvelujen valtionosuuslain osalta. Muutoksessa olisi huomioitava, että peruspalvelujen valtionosuuslaissa Helsingin eurooppalaisen koulun saama kotikuntakorvaus jäisi edelleen 94 prosenttiin, koska se ei järjestä perusopetuslain mukaista tukea.

Muutoksen rahoittaminen olisi puolestaan vaikeaa. Momentilta 29.10.01 siirrettäisiin Valteri-koulujen ja Valtion koulukotien osalta kotikuntakorvauksen nostoa vastaava osuus (noin 250 000 euroa) valtiovarainministeriön hallinnoimaan peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmään maksettavaksi mainituille kouluille jatkossa kotikuntakorvauksena. Siirto voitaisiin tehdä, koska nykyisen rahoituksen taso on HE 163/2024 vp mukaisiin laajeneviin velvoitteisiin nähden laskennallisesti riittävä. Siirto kuitenkin käytännössä heikentäisi mainittujen koulujen rahoitusta, sillä siirtyvä osuus ei olisi enää mainituille koululle nimenomaisesti osoitettua rahoitusta, vaan määräytyisi jatkossa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän eli oppilasmäärän mukaisesti. Myös kielikouluista johtuva uusi lisärahoitus 700 000 euroa tulisi lisätä peruspalvelujen valtionosuuksiin.

Tekninen muutosehdotus

Ministeriö on huomannut, että esitystä olisi hyvä joka tapauksessa täsmentää peruspalvelujen valtionosuuslakia koskevalta osaltaan seuraavasti:

35 §

Kotikuntakorvauksen määräytyminen

Perusopetuslain 8 §:n mukainen valtion koulu, yliopistolain (558/2009) 88 §:n mukainen harjoittelukoulu sekä Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain (1463/2007) mukainen Helsingin eurooppalainen koulu saavat 94 prosenttia 1–4 momentissa tarkoitetuista kotikuntakorvauksista.

Perustelut: Esitetään, että peruspalvelujen valtionosuuslain 35 §:ä täsmennetään selvyyden vuoksi siten, että myös Helsingin eurooppalainen koulu jää 94 prosentin kotikuntakorvauksen piiriin, sillä mainittu toimija ei järjestä perusopetuslain mukaista tukea. Selkeytys on tarpeen, koska on osittain tulkinnanvaraista, kuuluuko mainittu toimija nimenomaisesti perusopetuslain 8 §:n piiriin, vaikka se onkin valtion koulu. Toimijan järjestämislupa on myönnetty toimijaa koskevan erityislain nojalla.

Hallitusneuvos Marjaana Larpa

Liitteet -

Jakelu Eduskunnan sivistysvaliokunta

Tiedoksi OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Lisa Palm
OKM KPE Kansliapäällikön esikunta